

ako bi to ali uno stvar prodali, in zadnjič še le pové, čemu je prišel. Sedaj nagovarja dekličine stariše in tudi deklico, da bi mu njegovo prošnjo dovolili. Ako dobro opravi, se verne domú in pové ženinu veselo novico.

Drugi dan se napravita obá in gresta skupaj snubit. Danes se pogovarjajo čez ženino premoženje in tudi čez doto, ktero bode nevesta od svojih starišev dobila. Če je vsem vse po volji, položi ženin svoji prihodnji nevesti zadavek v roko.

Nekoliko časa potem gré nevesta s svojimi stariši na ogled, kjer živino, travnike, njive, les, hramove, pohištvo, hrano itd. vse natanko ogleda. Po večerji, ktero jim napravi ženin, poterdijo, ako jim je ženino premoženje dopalo, svojo obljubo in se vernejo domú.

Kmaló po tem se podata ženin in nevesta z dvema pričama ali svedokoma k župniku (fajmoštru) k zaročenju ali zapušovanju, kjer pred tema možema skleneta zakon. Ko po zaročenju domú pridejo, jih čaka že lepa večerja (zaročka), pri kateri so gibance vselej nar imenitnejí jéd. Gibanca je prva národna jéd štajarskih Slovincov. Napravi se iz pšenične moke, sira in poverhnje. Naj pred se vzame testo; se na loparji raztegne, nekaj čez lopar potegne, in s sirom in poverhnjo namaže; potem se giba od testa, čez lopar potegnjenega, proč položi; tedaj pride spet sir in verhnja in tako pride poredoma več gib. Gibanca se dene na loparji v peč; kuharica skerbno pazi, da se lepo speče, po tem jo na loparji iz peči potegne. Gibance so dobra jéd; znajo pa jih štajarski Slovinci, posebno pa Dolanci, prav dobro peči. Tedaj pesem gospoda Verbnjaka:

„Še Bog za Dolance
Naj bolj skerbí,
Glej! vino, gibance,
S tem nas živí;
Zdaj bratec pij, sestra vžij,
Bratec pij, sestra vžij
Vino, gibance,
S tem nas živí!“

Od zaročenja do gostije mineta večidel dva tedna. Ta čas pride ženin velikrat k svoji zaročnici. Stariši zaročenih pripravljajo sedaj vse za svatbo; snažijo hram, kjer se bode v kratkem veliko veselje praznovalo; skerbijo za pitano živino in živad; pa tudi sosedje pomagajo marljivo; prinesejo starišem zaročnikov puranov, debelih gosí, piščet in še drugega.

Med tem skerbíta ženin in nevesta, da jima krojači in čevljarji napravijo snažno opravo, ktero na poroke dan oblečeta. Izbereta si tudi dve deklici (svatevci), ktere ženina k poroki spremite, in dva mladenčá, ktera nevesto k poroki peljata. S tema svatevcama se podá nevesta v kakošno bližnje mesto in kupi za ženina povojak, ktereга mu na svatbe dan za klobuk vtakne in na roko privče, svatevci pa kupite povojakov za vse druge svatovnike.

Zaročena si poiščeta tudi dva šaljiva moža (rovčina), ktera se pavluhsko oblečeta in goste vabita. Ona imata na debelih palicah poleg deržaja mali zvonček, s katerim cingljata pri tistih hišah, kjer imata koga povabiti. Enega dečka pa si naprosita, da pavluhsko oblečen, pred gosti pleše, skače in kričí, kadar k poroki grejo. Ta derží v roki kopje ali bandero in se tedaj kopjaš ali banderaš pravi. Eden onih mož, ki sta pri zaročenju svedoka bila, je tisti, ki si ga je ženin naprosil, starašina, — drugi pa, ki si ga je nevesta naprosila, je dever.

Zvečer pred poroko se snidejo ženin, nevesta, svatevci, starašina, dever in še drugi pri nevestinih stariših in se gostujejo; potem pa se vernejo vsi domú. (Dalje sledí.)

Jezikoslovne drobtinice.

V porazumljenje in pa prošnja.

Beseda „z zmerjanjem“ je prav dobra za nemški „Spitzname“ ali „Spottnome“. Tudi jaz sem to besedo v Dragi

bivši v tem pomenu večkrat slišal. To pa že ne vém prav, ali od Dragarjev samih, ali pa od sosednih ljudí. Ločiti pa je treba „Spitzname“ od „Vulgarnome“, ker to ni vselej uno, dasiravno se je to večkrat iz unega začelo *). Kako pa poslovenjati „Vulgarnome“? Sliši se večkrat „po domače“, n. pr., „po domače mu pravimo Hlevišar“. Še bolja beseda za „Vulgarnome“ je pa „prikladek“, ker to besedo rabijo v tem pomenu po Ipavskem, saj po nekterih krajih, ako ne povsod, kakor so mi nek duhovni gospod povedali. (Glej X. tečaj „Novic“, list 61. stran 244: Slovenske besede itd.)

Nekteri slovenski pisatelji rabijo besedo „libra“, „librica“ za nemški „funt“, pa napak, ker naši goriški bratje nas ne umejo. Oni ločijo „libro“ od „funta“ in „libra“ je pri njih za celo rez ložaja od „funta“. „Libra“ in „funt“ — oboje je ptuje. Če pa že moramo ptujko imeti, imejmo sploh navadno, namreč „funt“, da nas vsi in pa prav umejo.

Za besedo „kampelj“ sem že večkrat bral „česalo“. Ne vém, ali je ta beseda kje v navadi ali je pa skovanka. Naši Davčarji, terdi Slovinci, pa sploh pravijo kampeljnu „ščesavnik“ in ga ločijo od „glavnika“.

Na Gorenskem, zlasti v brezniški fari, pravijo ozki ulici „zágata“, kakoršnih je več v Ljubljani.

Naj bi pač rodoljubi take in enake besede pozabljenja otevali nabiraje jih, in pa našemu slovarju izročevali, ali pa, kadar je potreba, jih tudi po „Novicah“ razjasnovali! Gospodje, poganjajmo se za lepoto in čistost svojega jezika! Kako imenitne so take besede, je pač dobro spoznal tisti slovanski pisatelj, ki jih je pred nekoliko leti, skladaje slovar svojega narečja, po deset krajcarjev plačeval, ako še niso bile nikjer natisnjene.

V Sorici.

Likar.

Zastran nemškega imena „spitzname“.

Na spis: „z zmerjanjem“ v zadnjem listu lanskíh Novic. Beli Kranjci pravijo: „nadéli (tudi zdéli) so mu Piskar“ (man hat ihm den spitzenamen Piskar gegeben); „takó so mu nadéli (zdéli); to mu je nadévek“ (das ist sein spitzenname). To se vjema popolnoma z glagolom českim „nadáti“, „nadávati“ (schelten, Konečny). Ta glagol je tudi v neki národni pesmi moravski, v kateri pomenja ravno to, kar po naše: „zmérjati“; sklanja se pa s tretjim sklonom osebe brez 4tega sklona:

„Když se (N.) razzlobí,
„Ženě nadává“.

(Kedar se N. raztogóti, ženo zmérja. Tako mi je razložil to neki Moravec, ki mi je tudi pel vso smešno zabavljico národno). — Kar je pa drugim „pri(i)mek“, jugosl. pre(z)ime, to je Belim Kranjcem „pridévek“ (zuname).

Popravek. O ti priliki prosim častite bravece, naj beró v 6. izgledu izpiska „kako treba poslovenjati nemški ohne dass“ **) — takole: „wider eueren willen und euer wissen, namesto: seinen willen und sein wissen.“ Prepisovaje sem spremenil poprejšnji osébek „er“ (beschämt) — v „ihr“, zato da bi bila misel razločna; drugo sem pa zabil na naglem popraviti. Tako je ostala ta zmota.

J. N.

*) Kakor sem v poslednjem listu l. l. pisal, rabijo Hotederščani za „Vulgarnome“ besedo „z zmerjanjem“, ker na vsako moje vprašanje: „kako se pa pri tí hiši (po domače) pravi? so mi vselej in vsi odgovarjali „z zmerjanjem“ etc. Rajnki Leskovec, bivši vradnik c. k. kmetijske družbe, iz Veharš domá, ako sem ga za kak „Vulgarnamen“ prašal, mi nikdar ni drugač odgovoril, kakor „z zmerjanjem“ se pravi pri Razloček med „Vulgarnome“ in „Spitzname“ bi sicer imel biti, pa med ljudstvom ga ni, kodar je omenjena beseda navadna. Dozdeva se mi tudi, da tudi nemški „Vulgarnome“ je „Spitzname“, „Spitzname“ pa ni vselej „Vulgarnamen“.

**) Tudi v zadnjem listu lanskíh Novic.